

Henkilökuvassa **Topi Äikäs**

Betonilehden henkilögalleriassa on haastateltavana kuvataiteen maisteri **Topi Äikäs** (s. 1976 Jämsässä).

Betoni, eikä rakentaminen ollut se juttu, josta Topi Äikäs kouluaikana innostui tai joita hän edes mietti. Häntä kiinnosti kemia ja ihmiset. – Mutta niin vain muutama vuosikymmen myöhemmin Topi suunnittelee ja mallintaa kolmiulotteisia betonipintoja.

”Olin tosi kiinnostunut kemiasta, kokeistakin tuli yleensä enemmän kuin kymppi”, Topi muistelee kouluaikoja. Ei siis ihme, että hän lukion jälkeen aloitti kemian opiskelut Jyväskylän yliopistossa.

Vaikka kemia kiinnosti, Topi ei tuntenut olevansa oikealla alalla. Hän kävi armeijan ja opiskeli kemian ohella psykologian kursseja. ”Ihmisen mieli kiinnosti. Pyrin peräti neljä kertaa opiskelemaan psykologiaa. Kun olin pari kertaa melkein päässyt sisään, väsyin lopulta yrittämään.”

Ei kemisti vaan valokuvaaja

”Päätin vaihtaa kokonaan suuntaa, ruveta taiteilijaksi”, Topi kertoo. ”Valokuvaajaksi, sillä piirtää en osaa”, hän naurahtaa ja ilmaisee suoraviivaista ajattelutapaa.

Päätös vei hänet vuodeksi Kuusamon kansanopiston valokuvauslinjalle. Sieltä hän jatkoi Turun taideakatemiaan, josta valmistui vuonna 2004 medianomiksi.

Topi kertoo tykänneensä opiskelusta ja Turusta. Valmistuttuaan hän työskenteli Turun taideakatemiassa, opetti valokuvausta ja auttoi opiskelijoita teknisissä asioissa.

Hän oli myös perustamassa Turkuun Olohuone-kaupunkitapahtumaa ja toimi yhdistyksen ensimmäisenä puheenjohtajana. Edelleen vireä yhdistys järjestää vuosittain tapahtuman,

jonka ideana on tarjota kaupunkitilaan sijoittuvaa taidetta ja ottaa paikka osaksi taideteosta - kuvataidetta, performanssia, teatteria, runoa.

”Tein myös valokuvateoksia ja pidin näyttelyitä. Galleriassa oleminen alkoi kuitenkin tuntua rajoittuneelta, halusin vaikuttaa työläni myös julkiseen tilaan”, Topi kertoo. Siihen avautui mahdollisuus, kun hän pääsi opiskelemaan Taideyliopiston Kuvataideakatemiaan Helsinkiin.

Taide ottaa huomioon paikan ja tilanteen

Kuvataideakatemiaan paikka- ja tilannesidonaisen taiteen maisteriohjelma oli juuri sitä mitä Topi oli hakenut: ”Tehdään taidetta, joka sananmukaisesti ottaa huomioon paikan ja tilanteen.”

Kuvataideakatemiaan opinnäytetyö oli sitten se, joka vei Topin betonin pariin. Kyseessä oli Topin ensimmäinen veistos. Miksi betonista, josta hän ei omien sanojensa mukaan tiennyt yhtään mitään?

”Halusin teoksellani kuvata ihmisen anonyymiutta urbaanissa tilassa. Vastaantulijat eivät silloin ole yksilöitä vaan ihmismassaa. Suurin osa kaupungista on rakennettu betonista, joten betoni urbaanin maiseman taustamateriaalina sopi hyvin ”Joku”-veistoksen materiaaliksi”, hän perustelee ja jatkaa että betoni on myös edullinen materiaali.

Ultralujaa betonia sormiin

Betonin ja muotin tekemisen perusteet Topi oppi opinnäytetyönsä ohjaajaksi valitsemaltaan kuvanveistäjältä ja betonin moniosaajalta Pertti Kukkosalta.

1 Topi Äikäs.

2 Topi Äikäs teki Kuvataideakatemiaan lopputyönä Porthanian lähellä sijaitsevan Joku -veistoksen. Vuonna 2012 valmistunut veistos vei hänet uuden materiaalin, betonin, pariin. Etsiessään veistoksen sormiin tarpeeksi lujaa betonia, betoni vei sormien lisäksi mennessään myös Topin.

Mikko Kuorinki

3 Saunan jälkeen maistuu ykkösolut.

Topin veistoksen mieshahmolla on kapeat sormet. Niihin tarvittiin lujaa betonia. Sitä varten Topi otti yhteyttä Aalto-yliopiston insinööritieteiden korkeakoulun rakennustekniikan laitokselle.

”Dosentti Andrzej Cwirzen otti minut siellä avosylin vastaan. Laboratoriossa työskentely oli kemian opiskelujeni ansiosta tuttua, joten pääsin testaamaan ja optimoimaan ultrakorkean suorituskyvyn betoniseoksia veistoksen valua varten.”

Topi innostui betonista ja tarttui tarjottuun tohtoriopiskelupaikkaan. Varsinaisia tohtoriopintoja hän ei tosin ehtinyt kovin pitkään tehdä, kun tie vei taas eteenpäin.

”Andrzej esitteli minut Jouni Punkille, joka oli tuolloin Consolis Oy:n tuotekehitysosaston johtaja. Heillä oli meneillään kuitubetoniin liittyvä kehityshanke. Olin tutkinut samantapaista betonia, jota he aikoivat tehdä. Minua pyydettiin Consolixseen töihin.”

Entä tohtoriopinnot? ”Ne eivät ole tällä hetkellä ajankohtaiset. Tosin olen leikitellyt ajatuksella betoniestetiikkaan liittyvästä väitöstutkimuksesta. Ehkä joskus”, Topi vastaa.

Suomalaista betonipitsiä ja -muotoja

Ensimmäisten Suomeen rakennettujen ’pitsibetonirakennusten’ kuitubetonielementit tuotiin Itävallasta.

”Jos ne on kannattavaa tuoda sieltä asti Suomeen, niiden valmistamisen täälläkin täytyy olla kannattavaa”, Topi kertoo motivaatiosta kehittää kuitubetonia ja kolmiulotteisia betonipintoja.

Topi työskenteli ensin Consolixissä ja Parma Oy:ssä ja vuodesta 2015 alkaen Betonividakko Oy:ssä.

”Suunnittelen kolmiulotteisia betonipintoja. Konsultoin arkkitehteja, muotoilijoita ja betonin valmistajia muotteihin liittyvissä teknisissä kysymyksissä. Oma työni alkoi muotteihin liittyvien teknisten ongelmien ratkaisujen miettimisellä. Nyt se on laajentunut 3D-kuviointiin ja sen toteuttamismenetelmien suunnitteluun. Teen sekä teknistä konsultointia että suunnittelen pintojen, kuten julkisivujen estetiikkaa”, Topi tiivistää.

Toteutuneita ja rakenteilla olevia kohteita on jo useita. Niiden syntyä Topi esittelee tähän Betoni-lehteen kirjoittamassaan artikkelissaan. Tapiolassa Kauppakeskus Ainoa ja Kruununvuorenrannassa Koonta-asema ovat rakenteilla. Uusi kohde on lähtökuopissa Verkkoasareissa.

Todellista yhteistyötä

Hyvän lopputuloksen rinnalle Topi nostaa työnsä innostavimmaksi asiaksi laajan ja tiiviin

3

yhteistyön rakentamisen kaikkien osapuolien kanssa.

”Muotin tekemisessä ratkaistaan paitsi ulkonäkö, myös se miten helppoa tai vaikeata elementit on asentaa ja se miten juohevaa tuotanto on. Siinä ratkaistaan myös iso osa kustannuksista. Jos ja kun parempi estetiikka halutaan saada levitettyä laajemmalle, se ei saa olla kallista”, hän korostaa.

”Minulle merkitsee työssä myös paljon se että töitä tehdään yhdessä hyvällä fiiliksellä. Se on mukavaa. On selvää ettei kukaan rakenna kerrostaloa yksin, vaan se tehdään yhdessä. Kun kaikki kokevat olevansa oikeasti osallisia, prosessi on inhimillisesti mielekästä. Kyllä se näkyy myös hyvänä lopputuloksena”, hän pohtii.

Hän kertoo alkuvaiheessa olettaneensa tehtävänsä olevan kertoa toisaalta betonitehtaalla ja toisaalta arkkitehdille, että suunniteltu 3D-pinta pystytään melkein tekemään sellaisena kuin se on suunniteltu, muttei aivan. Käytännössä on kuitenkin käynyt niin että arkkitehdin ideat on pystytty toteuttamaan ilman kompromisseja. Jopa niin että teknistä toteutuskelpoisuutta edellyttäneet ratkaisut ovat parantaneet esteettistä ulkoasua.

Tavallisten kohteiden tason nosto

Tulevaisuuden 3D-mahdollisuuksista kysyttäessä Topi naurahtaa, etteivät ne ehkä ole rajattomat, mutta varmasti laajenevat.

”Itselleni mielenkiintoisin kehityskohde ovat muottimenetelmät, joilla pystytään ns. tavallisista kohteista tekemään entistä parempia. Esteettisesti korkeatasoisten merkkirakennusten tekeminen ei ole ongelma. Ongelma on se miten saadaan nostettua ison rakennusmassan tasoa”, Topi sanoo.

Hän korostaa, että 3D-ratkaisujen laaja käyttö edellyttää, että se on kustannuksiltaan

järkevää. ”Niiden pitää olla sekä riittävän edullisia että helposti tehtaalla toteutettavissa.”

Julkisen tilan muokkausta

Entä taiteen tekeminen? ”Tällä hetkellä minulla ei ole siihen isoa kaipuuta. Nyt pääsen työni kautta vaikuttamaan ja muokkaamaan julkista tilaa yhtäältä mahdollistamalla arkkitehteille ratkaisuja, joita he eivät ole aikaisemmin pystyneet tekemään – ja toisaalta itse suunnittelemisani julkisivuissa pääsen toteuttamaan taiteentapaista tekemistä.”

Betoniosaamistaan Topi on vienyt myös taiteeseen, esimerkiksi toteuttamalla Mikko Kuoringin Julia’s World -taideteoksen, betonisen äänilevyn.

Buddhalaista filosofiaa

Topi ja avovaimo, valokuvaaja Helena Inkeri asuvat Helsingissä Olympiakylässä.

Mitä muuta kuin betonia -kysymykseen, hän vastaa käyttävänsä paljon aikaa buddhalaisen filosofian tutkimiseen ja meditoimiseen.

”Kytökstä kaupunkitilaankin löytyy. Buddhalaisen filosofian yksi keskeinen ajatus on, ettei mikään asia ole olemassa tyhjiössä, täysin erossa omasta ympäristöstään. Esimerkiksi se minkälaista kaupunkiympäristöä rakennetaan, vaikuttaa siihen miten ihmiset siellä viihtyvät ja voivat toimia”, hän pohtii.

”Muuten niitä tavallisia juttuja lukemisesta telkkarin katseluun. Keikoilla käynti on mukavaa irrottelua, Suomen parhaita liveartisteja ovat Risto, Jukka Nousiainen, Litku Klemetti ja Pekko Käppi”, Topi kertoo vapaa-ajastaan.

Myös luonnossa liikkuminen, erityisesti sienestäminen, viehättää. ”Viime kesänä suosikkisieneksi, jopa ohi tatin, nousi keltahapero”, hän vinkkaa.

Sirkka Saarinen

Helena Inkeri